

EMMANVELIS
ALVARIËSO
CIETATE IESV
DE INSTITVTIONE
GRAMMATICA
LIBRI. TRES.

*Oriel
colegio
maior
de*

*Andrés Arias
vno bigno*

OLYSSIPPONE.

*Excudebat Ioannes Barrerius
Typographus Regius.*

M. D. LXXII.

Taxada cada Arte a Oyto Vintés em papel.

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA
SALAMANCA

Privilegio Real.

V EL REY faço saber a os que este Aluata virem: que Ioão da Barreira Imprimidor na Vniuersidade da cidade de Coimbra, me enuiou dizer per sua pitição, que os Padres do collegio das Artes & humanidade da dita cidade, tem algũs liuros compostos, & outros emẽ dados de erros & cousas desho-

nestas. Os quaes se deixaram ate hora de ler, por não auer quem os quiseffe imprimir & fazer a despelapera isso necessaria. E que por elle estar concertado com os ditos Padres, pera auer de imprimir todas as obras necessarias assi de Logica, como de Philosophia, & outras de verso, ou prosa & algũas orações, & grossas & Comedias acomodadas com o espaço necessario pera os ouuintes poderem grossar. A qual impressã era cousa de muyto custo, & em q̃ elle receberia muyta perda se outrem se entremetesse a imprimir algũa das ditas obras. Me pedia por merce, que ouuesse por bê, que todas as obras que os ditos Padres lhe mandassem imprimir, com licença, as não podesse pessoa algũa imprimir, nem trazer de fora do Reyno imprimidas, polo tempo & com as penas que me bem parecessem.

E visto seu requerimento: & por lhe fazer merce, ey por bem que pessoa algũa de qualquer qualidade que seja, não possa imprimir em meus reynos & senhorios as obras que os ditos padres lhe mandarem imprimir, com licença: na maneira que acima he dito, nem mandalas impremir fora delles. Nem as possa trazer de fora do reyno a vender nelles: & isto por tempo de oyto annos, que começa-

Emmanuelis Alaari è Societate Iesu
de Institutione Grammatica
Liber primus.

P R Æ F A T I O.

Vre optimo labor hic, qualis
qualis est, frustra susceptus in
tanta librorum multitudine
videri posset, nisi singularis
illa virtus, qua res parvæ cres-
cunt, sine qua maximæ dila-
buntur, nos tueretur. Etenim
cum patribus nostris illud in
primis propositum sit, atq; ob oculos perpetuò ver-
setur, vt qui Societati I E S V, eiusdè Dei Opt. Max.
beneficio, nomen dedimus, non solum in ijs, quæ
propria ipsius sunt Instituti, verum etiam in rebus,
quæ minimi videntur esse momenti, concordissimè
viuamus: visum est ab aliquo nostrum Grammati-
cam artem scribendam esse, qua vbique terrarum,
quoad eius fieri posset, nostri vterentur. Quod onus
cum mihi esset impositum, id equidem non meis
humeris, scio enim quam sim imbecillis, sed san-
ctæ Obedientiæ viribus fretus, libenter suscepi.
Nam ei, qui sponte sua sui iuris esse desijt, proprioq;
iudicio, atque voluntati propter Deum nuntium re-
misit

De nomine Declinatione.

VM PRÆCLARVM illud Horatii dictum, Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu, verissimum esse ve ipsa quotidie experiamur: dabit in primis operam præceptor, ut discipuli etiam nunc tyrones, & Latine & lingue rudes iam inde à principio optimæ pronuntiationi assuescant: quod ut facilius assequantur, studiose, diligenterque observabunt quibus præcipue vitij labores ea regio in qua sibi commissam inuentum instituet: nam singulis ferè nationibus domestica, quædam, ac nativa insunt vitia, quibus Latini sermone splendor obscuratur, atque penè obruitur. Nostri atque pueri si magistrum diligentem, ac bene pronuntiandi studiosum natum fuerint, non male equidem pronuntiant. Sin verò in eum inciderint, qui officio suo desit, ac de auditorum progressu parum sit sollicitus, barbære literas M, & N, extremas sonant: utitur enim litera nescio qua notha, & adulterina, cuius literæ P. Nigidius apud A. Gellium, lib. 19, cap. 14, mentionem facit. Inter literam, inquit, N, & G, est alia vis, ut in nomine Anguis, & Angaria, & Anchora, & Increpat, & Incurrit, & Ingenuus. In omnibus enim his non veram N, sed adulterinam ponitur: nam N, non esse lingua indicio est. Nam si ea litera esset, lingua palatum tangeret. Hec ille. Loquitur, ut vides, non de extrema litera N, sonus tamen & pronuntiatione eadem prorsus est, quæ nostratium M, & N, cum sunt ultimæ: eodem enim modo barbari M, & N, extremas pronuntiant. D, T, itidem extremas sepe numero intactas omittunt: interdum posteriori vocalem E, adiungunt, Este, Abeste, pro Est, Abest dicentes. C, ultimæ eadem vocalem addunt, eamque sono accedente ad literam Q, pronuntiant, Hice, Hece, Hice, effatientes: quos ne primam quidem nominum formam patietur præceptor ediscere, nisi prius hanc barbariem penitus exuerint: nam cum pronomen hoc crebro sit usurpanda opus est ut id autè optime pronuntient, quam memoriæ insigant. In modis vocalibus C, ante T, vix attingunt, Pactum, dilectum, dictum, doctum, ductum, quæque sunt generis eiusdem C, litera priuantes. Eadem iniuria afficiunt P, ante T, & S, Aprus, ineptus, scriptus, ruptus, carpsi, cepsi, scripsi, nupsi, si quidem in his, & similibus verbis vix auditur P. Idem alterum S, nonnunquam supprimunt, dissero, dissoluo, dissipo, desidiu, & nonnulla id genus perperam sonantes. V, post literas Q, & G, cum liquefit, ita opprimunt, vel potius extinguunt, ut Quare, Quam, Aqua, Lingua, & alia eiusdem generis verba fedissimè corrumpant. Iam vero X, quocumque loco fuerit, pronuntiantes, pingue quiddam & peregrinum sonant usque eo, ut cum verbi causa, Dixi, pronuntiant, credis te non Romanum, sed Arabicum verbum audisse. In his atque cæteris vitij extirpandis per uos omnes vigilans & industrius præceptor contendet. Variâ remedia excogitabit, quibus, os linguamque rudem informet: attentissimo ac libentissimo animo suos & prone legentes audiet, curabit ut M, pressis labris sonent: docebit N, ita pronuntiandum ut lingua palatum tangat: etiam atque etiam

A instabis